

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2018

OECD Indicators

Summary in Czech

Celý text si můžete přečíst na adrese: 10.1787/eag-2018-en

Letmý pohled na vzdělávání v roce 2018

Ukazatele OECD

Přehled v českém jazyce

Dopad sociálně-ekonomického postavení na rovnost ve vzdělávání se stupňuje celý život.

Přestože v posledním desetiletí dosáhlo vzdělání podstatně více lidí než dříve, je méně pravděpodobné, že se lidé, jejichž rodiče dosáhli nízkého vzdělání, a měli tudíž nízké sociálně-ekonomické postavení, zapojí do programů předškolního vzdělávání, dokončí vyšší sekundární vzdělávání a postoupí na vyšší úroveň vzdělávání než osoby, u nichž alespoň jeden z rodičů dosáhl terciárního vzdělání. Zatímco u dvou třetin osob ve věku 25 až 64 let, jejichž rodiče nedokončili vyšší sekundární vzdělávání, se předpokládá, že dosáhnou vyšší úrovně vzdělání než rodiče, většina z nich dosáhne vyššího sekundárního odborného vzdělání. Podobně je tomu také u terciárního vzdělávání: v zemích OECD, u nichž jsou údaje k dispozici, představují osoby ve věku 18 až 24 let, jejichž rodiče nedosáhli terciárního vzdělání, pouze 47 % osob zapsaných v bakalářských programech, dlouhotrvajících programech vedoucích k prvnímu titulu či ekvivalentních programech, ačkoli představují 65 % obyvatelstva v této věkové skupině. Tyto nerovnosti se poté projevují i na trhu práce: osoby, které dosáhly pouze vyššího sekundárního vzdělání, mají menší šanci získat zaměstnání a jejich příjem dosahuje pouze 65 % příjmu osob s terciárním vzděláním.

Genderový rozdíl zvýhodňuje dívky ve vzdělávání, ale muže na trhu práce.

V zemích OECD, u nichž jsou údaje k dispozici, tvoří chlapi v průměru 60 % studentů, kteří opakují některý ročník sekundárního vzdělávání, a oproti dívkám je u nich menší pravděpodobnost, že tuto úroveň vzdělávání dokončí. Sekundárního vzdělávání tudíž dosáhne výrazně vyšší podíl dívek než chlapců. Muži také méně často dosáhnou terciárního vzdělání: v zemích OECD dosáhlo terciárního vzdělání v roce 2017 v průměru 38 % mužů ve věku 25 až 34 let oproti 50 % žen téže věkové skupiny a tento rozdíl se posledních deset let prohlubuje.

Přestože vzdělání dosahuje více osob, mají ženy v oblasti zaměstnanosti horší výsledky. V zemích OECD má zaměstnání v průměru 80 % mladých žen s terciárním vzděláním v porovnání s 89 % mladých mužů s touž úrovní vzdělání, přičemž u osob s nižší úrovní vzdělání je tento rozdíl ještě větší. V zemích OECD mají ženy s terciárním vzděláním v průměru také o 26 % nižší příjem než muži s tímto vzděláním. Tento rozdíl ve finančním ohodnocení odráží rozdíl mezi ženami a muži, který lze pozorovat u dobře a hůře placených oborů terciárního vzdělávání, může však být také důsledkem toho, že ženy častěji procházejí obdobím nečinnosti nebo nezaměstnanosti, a proto se jejich platy mohou zvyšovat pomaleji.

Dospělé osoby narozené v zahraničí a osoby přistěhovaleckého původu se méně účastní vzdělávání a mají menší šanci uspět na trhu práce.

V zemích, u nichž jsou údaje k dispozici, jsou přistěhovalci první a druhé generace nedostatečně zastoupeni mezi osobami, které se zapisují do bakalářských programů nebo dlouhotrvajících programů vedoucích k prvnímu titulu a které tyto programy také dokončí. Dospělé osoby, které se narodily v zahraničí a do své hostitelské země přišly ve věku 26 let a později, se také zpravidla méně zapojují do formálního či neformálního vzdělávání než jejich vrstevníci narození v dané zemi nebo osoby, které do dané země přišly před dosažením věku 25 let, protože nejsou tolik obeznámeny se systémem vzdělávání a jazykem hostitelské země.

Ve většině zemí OECD je míra zaměstnanosti dospělých osob narozených v zahraničí, které dosáhly terciárního vzdělání, nižší než u jejich vrstevníků narozených v dané zemi, avšak u osob s nižší úrovní dosaženého vzdělání je tomu opačně. Tato skutečnost svědčí o obtížích, s nimiž se dospělé osoby narozené v zahraničí, které dosáhly terciárního vzdělání, potýkají, chtějí-li, aby hostitelská země uznala jejich kvalifikaci a zkušenosti, jakož i o atraktivnosti dospělých osob narozených v zahraničí, které mají nižší dosažené vzdělání a nižší mzdové požadavky, pro zaměstnavatele. U dospělých osob narozených v zahraničí je také větší pravděpodobnost, že nebudou zaměstnané ani se nebudou účastnit vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET). To se týká přibližně 18 % osob narozených v zahraničí ve věku od 15 do 29 let oproti 13 % dospělých osob narozených v dané zemi.

I přes nárůst veřejných výdajů pochází značný podíl celkových prostředků na terciární a předškolní vzdělávání ze soukromých zdrojů.

V letech 2010 až 2015 vzrostly výdaje na studenta o 5 % v případě vzdělávání primární, sekundární a postsekundární neterciární úrovně a o 11 % v případě terciární úrovně. Vzdělávací instituce jsou stále financovány převážně z veřejných prostředků. V roce 2015 pocházelo 90 % prostředků na vzdělávání primární, sekundární a postsekundární neterciární úrovně a 66 % prostředků na terciární vzdělávání ze státní pokladny. Vzhledem k tomu, že větší část prostředků na terciární vzdělávání hradí rodiny, zavedly země finanční mechanismy na jejich podporu. Takových půjček a grantů využívá v zemích s nejvyšším školným nejméně 75 % studentů.

Vzhledem k tomu, že předškolního vzdělávání se účastní větší počet dětí ve věku od 3 do 5 let, zvyšují se také veřejné investice do mateřských škol, přičemž v roce 2015 činily 85 % celkových finančních prostředků. V zemích, u nichž jsou údaje dostupné, vzrostl tento podíl v posledním desetiletí o 4 procentní body. Nicméně v zemích OECD navštěvuje v průměru každé třetí dítě mateřskou školkou financovanou ze soukromých prostředků, což je více než u jakékoli jiné neterciární úrovně vzdělávání.

Učitelské povolání se stále vyznačuje velkou nerovnováhou mezi zastoupením mužů a žen.

Téměř všichni učitelé v mateřských školkách jsou ženy, které však netvoří ani polovinu vysokoškolských asistentů. Za poslední desetiletí se tento rozdíl mezi ženami a muži v oblasti primárního a sekundárního vzdělávání prohloubil a naopak zmenšil v oblasti terciárního vzdělávání. Získat učitele pro tuto profesi je obzvláště obtížné: zatímco současný průměrný plat učitelek je stejný nebo vyšší než průměrný plat jiných žen s terciárním vzděláním, které mají zaměstnání na plný úvazek, činí plat učitelů v primárním a sekundárním vzdělávání 77 % až 88 % průměrného příjmu jiných mužů s terciárním vzděláním zaměstnaných na plný úvazek.

V zemích a u ekonomik OECD, u nichž jsou údaje k dispozici, však statutární platy učitelů s patnáctiletými zkušenostmi a nejběžnější kvalifikací v jejich zemi, kteří působí v primárním a sekundárním vzdělávání, vzrostly v letech 2005 až 2017 v průměru o 5 % až 8 % a opět dosáhly úrovní před hospodářskou krizí. Učitelé jsou silně motivováni k tomu, aby usilovali o místo ve vedení škol: současně

platy ředitelů škol jsou nejméně o 35 % vyšší než platy učitelů a nejméně o 20 % vyšší než průměrný příjem jiných pracovníků s terciárním vzděláním.

Další zjištění

Regionální rozdíly v účasti na vzdělávání se s rostoucí úrovní vzdělávání prohlubují. Největší rozdíly mezi národními územními celky jsou však v zápisech do předškolního vzdělávání a péči o děti ve věku do tří let.

V polovině zemí a ekonomik OECD, u nichž jsou údaje k dispozici, získávají ředitelé škol a učitelé působící ve znevýhodněných oblastech či odlehlých regionech dodatečnou odměnu.

Ve většině zemí jsou rozhodnutí o organizaci výuky přijímána převážně na úrovni škol, ale rozhodnutí týkající se plánování a organizace, personálního řízení a zdrojů spíše přijímána na vyšších správních úrovních.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Přečtěte si na portálu OECD iLibrary plné znění anglické verze!!

© OECD (2018), *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2018-en